

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Departament Polityki Rodzinnej

DSR-IV.055.16.2023.WK
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870), w związku ze złożoną przez Panią petycją, w sprawie wprowadzenia dodatkowej grupy osób uprawnionych do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego oraz renty socjalnej, uprzejmie informuję;

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 390) może zostać przyznany zasiłek pielęgnacyjny. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie:

- niepełnosprawnemu dziecku,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje bez względu na osiągnięty dochód, przez okres legitymowania się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności lub na stałe osobom w wieku powyżej 75 r. życia.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobom uprawnionym do dodatku pielęgnacyjnego w ramach świadczenia emerytalno-rentowego. Opisane świadczenie jest przyznawane na wniosek strony.

Realizacją zadań związanych z przyznawaniem oraz wypłatą zasiłku pielęgnacyjnego zajmuje się gminny organ właściwy, czyli wójt, burmistrz, prezydent miasta lub upoważniony kierownik/pracownik ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, który rozstrzyga indywidualną sprawę w drodze decyzji administracyjnej, od której strony przysługuje odwołanie w terminie i trybie wskazanym w pouczeniu decyzji.

Świadczenie w postaci renty socjalnej reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2194). Na jej podstawie renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18. roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,
- w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251).

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej.

Renta socjalna jest więc świadczeniem o charakterze obligatoryjnym, ciągłym i jej zadaniem jest kompensować brak możliwości nabycia uprawnień – ze względu na całkowitą niezdolność do pracy powstałą przed wejściem na rynek pracy.

W tym miejscu należy przytoczyć wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 37/09, w którym TK orzekł, że art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał Konstytucyjny we wskazanym wyroku stwierdził, że ustawodawca, ograniczając uprawnienie do uzyskania renty socjalnej, nie naruszył prawa do zabezpieczenia społecznego, a dokonując ograniczeń zgodnie z zasadą równości, nie naruszył również zasady sprawiedliwości społecznej. Jak wynika z omawianego orzeczenia TK kryterium wieku nie powinno być rozpatrywane z punktu widzenia zgodności z zasadą równości w oderwaniu od pozostałych przesłanek prawa do renty socjalnej. Kryterium zostało ustalone na podstawie danych dotyczących możliwości finansowych państwa, a także dostosowane do typowego wieku osób terminowo kończących studia wyższe. Ponadto przepisy Konstytucji nie wprowadzają zakazu różnicowania sytuacji prawnej obywateli, ale zakaz różnicowania o charakterze nieuzasadnionym, a więc dyskryminacyjnym.

Odnosząc się do wskazanego w petycji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. należy podkreślić, że dotyczył on zbadania zgodności art. 16a ust. 2–5 oraz art. 17 ust. 1b ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych z art. 2 i art. 32 ust. 1 w związku z art. 69 Konstytucji. Podkreślić więc należy, że Trybunał Konstytucyjny orzeka o zgodności przepisów prawa, nie zaś norm prawa. Nie jest więc możliwe rozszerzenie stosowania konkretnego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na przepisy innych aktów prawnych.

Wychodząc naprzeciw postulatом środowisk skupiających osoby z niepełnosprawnościami na mocy uchwalonej przez Sejm w dniu 7 lipca 2023 r. ustawy o świadczeniu wspierającym

(Dz. U. z 2023 r. poz. 1429), zostały wprowadzone nowe rozwiązania mające na celu poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, które zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2024 r.

Należy wskazać, że od 1 stycznia zmianie ulegną zasady przyznawania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach przysługiwać będzie jedynie dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami do ukończenia 18 roku życia. Wówczas opiekunowie takich osób będą mogli pobierać ww. świadczenie łącząc je z pracą zarobkową lub innymi dochodami, bez żadnych ograniczeń. W celu uzyskania informacji na temat możliwości uzyskania świadczeń opiekuńczych na dotychczasowych zasadach należy skontaktować się z organem właściwym, tj. wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta lub upoważnionym pracownikiem ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy w swoim miejscu zamieszkania.

Należy przy tym wskazać, że jeżeli osoba z niepełnosprawnościami po 31 grudnia 2023 r. będzie w wieku powyżej 18 roku życia, to jej opiekun, który na dzień 1 stycznia 2024 r. będzie miał przyznane prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., będzie mógł (na zasadzie praw nabytych) kontynuować pobieranie tego świadczenia, ale na dotychczasowych warunkach, czyli bez możliwości łączenia świadczenia pielęgnacyjnego z pracą zarobkową czy emeryturą/rentą.

Ponadto w świetle wprowadzonych ww. ustawą o świadczeniu wspierającym nowych rozwiązań, osoby z niepełnosprawnościami będą mogły ubiegać się od 1 stycznia 2024 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych o nowe świadczenie wspierające, kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 roku życia. Takie rozwiązanie ukierunkowane będzie na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnościami, tak aby dorostała już osoba niepełnosprawna mogła decydować jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie, np. na pokrycie wydatków związanych z opieką sprawowaną przez jej opiekuna.

Zgodnie z założeniami ww. ustawy, świadczenie wspierające będzie przysługiwało bez względu na dochody osiągane przez osobę z niepełnosprawnościami lub członków jej rodziny (brak kryterium dochodowego), będzie wolne od egzekucji i niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby niepełnosprawne jak również przez ich opiekunów.

Aby uzyskać świadczenie wspierające, osoba z niepełnosprawnością będzie musiała uzyskać w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności (wojewoda) decyzję ustalającą odpowiedni poziom potrzeby wsparcia, wydaną w ramach zmodyfikowanego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności (na poziomie od 70 pkt do 100 pkt). Wnioski o ww. decyzje będzie można składać w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności (wojewoda) począwszy od 1 stycznia 2024 r.

Przy ustalaniu potrzeby wsparcia pod uwagę będzie brana m. in. zdolność osoby niepełnosprawnej do samodzielnego wykonywania określonych czynności lub zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem.

Istotne jest też, że prawo do złożenia wniosku o ustalenie osobie niepełnosprawnej poziomu potrzeby wsparcia będzie niezależne od daty powstania niepełnosprawności czy rodzaju posiadanego przez te osoby stopnia niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia wspierającego będzie powiązana z wysokością renty socjalnej i będzie wynosić od 40 % do 220% renty socjalnej – w zależności od poziomu potrzeby wsparcia, czyli ilości przyznanych punktów. Wraz z coroczną waloryzacją renty socjalnej, corocznej waloryzacji będzie podlegała także wysokość świadczenia wspierającego.

Świadczenie wspierające będzie wprowadzane w trzech etapach począwszy od 1 stycznia 2024 r., a skończywszy na finalnym wdrożeniu całości zmian, które nastąpi 1 stycznia 2026 r.

Harmonogram wprowadzenia świadczenia wspierającego:

- I etap – od 1 stycznia 2024 r. – świadczenie wspierające dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z najwyższymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 87 do 100 pkt
- II etap – od 1 stycznia 2025 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z kolejnymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 78 do 86 pkt
- III – ostatni etap – od 1 stycznia 2026 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z pozostałymi uprawniającymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 70 do 77 pkt

Należy jednak wskazać, że w przypadku osób z niepełnosprawnościami, na które ich opiekunowie, po 31 grudnia 2023 r. będą pobierać dotychczasowe świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna lub świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach – uzyskanie przez te osoby z niepełnosprawnościami co najmniej 70 pkt w decyzji o poziomie potrzeby wsparcia, już od 1 stycznia 2024 r. będzie je uprawniać do otrzymywania świadczenia wspierającego w odpowiedniej wysokości. Wówczas, gdy taka osoba uzyska prawo do swojego świadczenia wspierającego, ww. świadczenia opiekuńcze nie będą już na nią przysługiwać.

Dodatkowo ww. ustawa o świadczeniu wspierającym przewiduje, że za opiekuna, który nie podejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej ze względu na potrzebę udzielenia wsparcia osobie uprawnionej do świadczenia wspierającego, wspólnie z nią zamieszkującego i gospodarującego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, za okres sprawowania opieki, będzie opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Realizacją zadań związanych z przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków oraz ustalaniem prawa do świadczenia wspierającego od dnia 1 stycznia 2024 r. zajmował się będzie Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wniosek opiekuna o ww. składki również będzie rozpatrywał, od 1 stycznia 2024 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Nie są prowadzone prace zmierzające do zmiany, opisanych wyżej, ustawowych warunków przyznawania zasiłku pielęgnacyjnego.

Z poważaniem,
Olgiert Podgórski
Dyrektor
Departamentu Polityki Rodzinnej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

